

ORİJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/dentalsci.2025-108608

Diş Hekimliği Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Ağız ve Diş Sağlığı Davranışları, Üniversite Tercih Bilgileri ve Diş Hekimliği Uzmanlık Dalları Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Kesitsel Çalışma

Evaluation of Oral and Dental Health Behaviors, University Preference Information and Knowledge Levels of Dentistry Specialization Branches of 1st Year Dentistry Faculty Students: A Cross-Sectional Study

^{ID} Kübra CERAN DEVECİ^a, ^{ID} Şükran ACIPINAR^b

^aHarran Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD, Şanlıurfa, Türkiye

^bSivas Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD, Sivas, Türkiye

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki 2 farklı üniversitede öğrenim gören diş hekimliği fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin ağız ve diş sağlığı davranışlarını, üniversite tercih bilgilerini ve diş hekimliğinde uzmanlık dalları hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmektir. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı, kesitsel nitelikteki bu çalışmaya, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Harran ve Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde öğrenim gören 226 1. sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin ağız ve diş sağlığına yönelik davranışları, üniversite tercih bilgileri ve diş hekimliğindeki uzmanlık dallarına ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan anket formu, çevrim içi (Google Form) olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler, IBM SPSS 23[®] programı kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Katılımcıların %68,1’i kız öğrencidir. Öğrencilerin %69,5’i günde 2 kez diş fırçaladığını, %25,7’si diş ipi veya arayüz fırçası kullandığını ve %69,5’i diş fırçalama süresini 2 dk olarak belirtmiştir. Erkek öğrencilerin, kızlara kıyasla daha az diş hekimi kontrolüne gittikleri ve diş fırçası dışında ürün kullanım oranlarının daha düşük olduğu saptanmıştır ($p=0,005$; $p=0,005$). Uzmanlık dallarına ilişkin sorularda en yüksek doğru yanıt pedodontide (%78,3), en fazla yanlış yanıt ise restoratif diş tedavisinde (%27) verilmiştir. Bazı branşlarda doğru yanıt oranları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. **Sonuç:** Öğrencilerin ağız-diş sağlığı davranışları ve uzmanlık dallarına yönelik bilgi düzeylerinde eksiklikler bulunmaktadır. Bu konuların erken eğitim döneminde ele alınması, bilinçli meslek tercihinin ve mesleki gelişimi destekleyebilir.

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to evaluate the oral and dental health behaviors, university preference information, and the level of knowledge about the specialty branches in dentistry among 1st-year dental students studying at 2 different universities in Türkiye. **Material and Methods:** In this descriptive, cross-sectional study, 226 1st-year students studying at the Faculties of Dentistry of Harran and Cumhuriyet Universities in the fall semester of the 2024-2025 academic year participated. The questionnaire form, which was prepared to evaluate the students’ behaviors towards oral and dental health, university preference information, and their level of knowledge about the specialties in dentistry, was applied online (Google Form). The data obtained were analyzed using IBM SPSS 23[®]. **Results:** 68.1% of the participants were female students. 69.5% of the students stated that they brush their teeth twice a day, 25.7% used dental floss or interdental brushes, and 69.5% stated that the duration of tooth brushing was 2 minutes. It was found that male students visited the dentist less frequently and used products other than toothbrushes less frequently than female students ($p=0.005$; $p=0.005$). The highest number of correct answers was given in pedodontics (78.3%) and the highest number of incorrect answers was given in restorative dental treatment (27%). In some specialties, correct response rates differed according to **Conclusion:** There are deficiencies in students’ knowledge of oral and dental health behaviors and specialties. Addressing these issues in the early education period may support informed career choice and professional development.

Anahtar Kelimeler: Ağız sağlığı; fakülte, diş hekimliği; öğrenciler, diş hekimliği; uzmanlıklar; dental

Keywords: Oral health; faculty, dentistry; students, dentistry; specialties; dental

Correspondence: Kübra CERAN DEVECİ

Harran Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji AD, Şanlıurfa, Türkiye

E-mail: k_crn@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Dental Sciences.

Received: 17 Jan 2025

Received in revised form: 08 May 2025

Accepted: 27 May 2025

Available online: 13 Jun 2025

2146-8966 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Ağız ve diş sağlığı; bireyin estetik, fonksiyon, fonasyon ve psikososyal açıdan iyi olmasını engelleyen herhangi bir hastalık veya rahatsızlığın olmaması durumu olarak tanımlanmaktadır. Ağız ve diş hastalıkları; yaş, cinsiyet, ırk ve sosyoekonomik durumdan bağımsız olarak insanları etkileyen en yaygın kronik hastalıklardır.¹ Bu nedenle birey ve toplum üzerindeki negatif etkileri ve tedavi giderleri sebebiyle Türkiye’de ve dünyada önemli bir halk sağlığı sorunudur.^{2,3} Birçok çalışmada ağız ve diş sağlığı problemlerinin kişilerin hem yaşam kalitesini hem de genel sağlığını olumsuz etkilediği gösterilmiştir.^{4,5} Bireylerin ağız ve diş sağlığının korunması, ağız ve diş sağlığı hastalıklarının teşhisi ve tedavisi diş hekimlerinin temel sorumluluklarındandır. Diş hekimlerinin özellikle eğitim döneminden itibaren ağız ve diş sağlığı ve bakımı hakkındaki bilgilerinin doğru olması yeterli ve gereği gibi bir ağız ve diş sağlığı hizmeti sunabilmeleri için çok önemlidir. Aynı zamanda diş hekimleri ve diş hekimliği öğrencileri topluma, çevrelerine, ailelerine ve arkadaşlarına kendi ağız ve diş sağlığına yönelik davranışları ve tutumları ile rol model olmaktadır.^{6,7}

Genel diş hekimliği, hastaların çoğu ihtiyaçlarını karşılasa da diş hekimliği teknolojisindeki gelişmeler, klinik uygulamaların farklılaşması ve çeşitlenmesi, demografik değişiklikler, nüfusun yaşlanması, refah düzeyinin artması ve yaşam tarzının değişmesi başka alanlarda olduğu gibi diş hekimliği alanında da branşlaşmayı ve uzmanlaşmayı zorunlu kılmıştır.⁸ Türkiye’de 5 yıllık lisans eğitiminden sonra mezun olan diş hekimliği öğrencileri ülke genelinde yapılan sınavlarda başarılı olarak, ağız, diş ve çene cerrahisi, ağız, diş ve çene radyolojisi, çocuk diş hekimliği, endodonti, ortodonti, periodontoloji, protetik diş tedavisi ve restoratif diş tedavisi (26.04.2011 tarih ve 27916 sayılı Resmi Gazete, 6225 sayılı Torba Yasa) olmak üzere 8 farklı bölümde lisansüstü eğitim ile uzmanlaşabilmektedirler.⁹ Diş hekimliği fakültesi öğrencileri, yoğun bir eğitim süreci geçirmelerine rağmen ileri vakaların teşhis ve tedavisinde yetersiz kalabilmektedirler. Son yıllarda diş hekimliği fakültelerinin sayısındaki artış ve mezun olan diş hekimi sayısının çoğalması da, öğrencilerde gelecek kaygısına neden olmaktadır. Bu nedenler, diş hekimliği fakültesi mezunlarının kariyer planlamala-

rında uzmanlık eğitime yönelme eğilimini artırmaktadır.^{10,11} Yapılan çalışmalarda diş hekimliğinde uzmanlık dalı bilgi düzeyleri tıp hekimlerinde ve hastalarda değerlendirilmiş olmasına rağmen mesleğine yeni başlamış diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin diş hekimliğinde uzmanlık dalı bilgi düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışma yapılmamıştır.^{12,13}

Bu bilgilerin ışığında, çalışmanın amacı diş hekimliği fakültesine yeni başlayan ve gelecekte de ağız ve diş sağlığı eğitimi ve hizmetini halka verecek olan 1. sınıf öğrencilerinin ağız ve diş sağlığı davranışları ve diş hekimliğinde uzmanlık dalları hakkındaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesidir. Ayrıca, öğrencilerin üniversiteye kaçınıcı tercihleriyle yerleştikleri ve liseden mezun olduktan sonra kaç yıl içinde üniversiteye başladıkları gibi veriler de toplanarak, öğrencilerin meslek seçim sürecindeki bilinç düzeyleri ile ağız diş sağlığı davranışları ve uzmanlık dalı bilgileri arasındaki olası ilişkilerin incelenmesi hedeflenmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma tanımlayıcı nitelikte, kesitsel tipte bir çalışma olup, araştırmanın etiği Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır (HRÜ/24.18.38) ve çalışma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini, 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde Harran ve Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde öğrenim görmekte olan 236 diş hekimliği 1. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Ancak yatay geçişle başka bir üniversiteden geçiş yapmış olan ve çalışmayı kabul etmeyen öğrenciler çalışma dışında tutulduğu için 226 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Anketlerin uygulanacağı gün ders saati sonunda tüm öğrencilere çalışmanın içeriği konusunda bilgi verilmiş ve katılımlarının gönüllü olduğu bildirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formu çevrim içi olarak [Google form (Google, ABD)] gönderilmiş ve sınav formatında uygulanmış ancak sonuçların puansal bir nitelik taşımadığı öğrencilere açıklanmıştır. Anket formu 2 araştırmacı tarafından literatür taraması sonrasında hazırlanmıştır. Üç bölümden oluşan 18 soruluk anket formunun 1. bölümü bireylerin demografik özelliklerini (yaş ve cinsiyet), üniversite tercih bilgilerini (tercih sırası, sı-

nava giriş sayısı) içeren 5 sorudan, 2. bölümü ağız ve diş sağlığı alışkanlıklarını (diş fırçalama sıklık ve süresi, diş fırçası değiştirme sıklığı, diş fırçası dışında kullanılan ürünler, diş hekimi ziyaret zamanı) sorgulamak için 5 sorudan ve 3. bölümü diş hekimliğinde uzmanlık dalları hakkında bilgi düzeylerini belirlemek için hazırlanmış 8 sorudan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise, uzmanlık dallarının uygulama alanları açıklanmış ve öğrencilerden verilen uygulamaları doğru uzmanlık dalı ile eşleştirmeleri istenmiştir. Bilinmeyen durumlar için “Bilmiyorum” seçeneği sunulmuştur. Diş hekimliğinde uzmanlık dalı bilgi düzeyinin değerlendiren sorular Tablo 1’de gösterilmiştir.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Çalışmada IBM SPSS 23® (IBM Corp., 2012) bilgisayar programı kullanıldı. Ortalama, yüzde dağılım ve standart sapma değerlerinin hesaplanmasında tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanıldı. Dağılımın normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile test edildi. Normal dağılım göstermeyen veriler için ise parametrik olmayan testler (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis) uygulandı. Elde edilen değerlerin anlamlılığı, anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ kabul edilerek belirlendi.

BULGULAR

Çalışmaya %68,1’i kız, %31,9’u erkek olmak üzere 226 birey katıldı. Çalışmaya katılanların %23’ü günde 1 kere diş fırçaladığını, %69,5’i günde 2 kere diş fırçaladığını ve %7,5’i ise diş fırçalama sıklığının düzensiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilere diş fırçası dışında başka bir ürün kullanıp kullanmadığı sorulduğunda %25,7’si diş ipi veya arayüz fırçası

kullandığını, %15’i gargara, %14,2’si kürdan, %45,1’i ise hiçbir ürün kullanmadığını belirtmiştir. Diş hekimine gitme sıklığı sorulduğunda öğrencilerin %73’ünün şikâyeti olduğu zaman diş hekimine gittiği görülmüştür. Diş hekimine gitme sıklığı ve diş fırçası dışında kullanılan ürünler cinsiyete göre kıyaslandığında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (sırasıyla $p=0,005$, $p=0,005$). Erkeklerin kızlara göre daha az diş hekimi kontrolüne gittikleri ve diş fırçası dışında ürün başka ürün kullanma durumlarının daha az olduğu görülmüştür. Katılımcıların demografik özellikleri ve ağız-diş sağlığı davranışları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan öğrenciler yerleştikleri üniversite, üniversitelerini kaçınıcı tercihin yazdıkları ve liseden mezun olduktan kaç yıl sonra üniversiteye yerleştikleri sorulmuştur. 139 (%61,5) öğrenci yerleştiği üniversitenin tercih listesinde 1-10 arasına olduğunu, 138 (%61,1) öğrenci ise liseden mezun olduktan 2 yıl sonra üniversiteye yerleştiğini belirtmiştir. Yerleşme yılı cinsiyete göre kıyaslandığında cinsiyetlere göre anlamlı farklılık gösterdiği gösterilmiştir ($p=0,046$). Sonuçlara göre erkeklerin liseden mezun olduktan sonra daha geç yerleştiği görülmüştür.

Uzmanlık alanına ilişkin yapılandırılmış anket sorularının güvenilirliği değerlendirildiğinde Cronbach alfa katsayısı 0,905 olarak belirlenmiş olup, sonuçlar güvenilir bulunmuştur. Öğrencilerin uzmanlık alanları ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar arasında en fazla doğru yanıtlanan (%78,3) bölüm pedodonti iken, restoratif diş tedavisi en fazla yanlış yanıtlanan alan (%27) olmuştur. “Bilmiyorum” yanıtı ise en fazla protetik diş tedavisi (%41,6) için verilmiştir (Tablo 4). Uzmanlık alanlarına ait bilgi düzeyleri cin-

TABLO 1: Diş hekimliğinde uzmanlık dalı ile ilgili bilgi düzeyini değerlendiren sorular

1. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında diş çekimleri, kist-tümör operasyonları gerçekleştirilir?
2. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında diş eti ameliyatları, diş taşı temizliği gerçekleştirilir?
3. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında çocuk hastaların tedavileri gerçekleştirilir?
4. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında dişlerin kanal tedavileri gerçekleştirilir?
5. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında taniya yönelik görüntüleme işlemleri ve tedavi planlaması yapılır?
6. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında amalgam, kompozit gibi dolgu materyalleri yardımıyla çürüklerin tedavisi gerçekleştirilir?
7. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında diş çapraşıklıklarının, çene darlıkları gibi problemlerin tedavisi gerçekleştirilir?
8. Diş hekimliğinde hangi uzmanlık alanında sabit ya da hareketli alternatiflerle diş eksikliklerinin tedavisi gerçekleştirilir?

TABLO 2: Bireylerin demografik özellikleri ve ağız diş sağlığı davranışlarına ait bilgiler

Cinsiyet (n, %)		
Kız	154 (%68,1)	
Erkek	72 (%31,9)	
Yaş		p değeri
Kız	19,01±1,15	p=0,009 ^a
Erkek	19,44±1,29	
Toplam	19,15±1,2	
Diş Fırçalama Sıklığı (n,%)		
Günde 1	52 (%23)	
Günde 2	157 (%69,5)	
Düzensiz	17 (%7,5)	
Diş fırçalama süresi (n,%)		
≤1dk	35 (%15,5)	
2 dk	157 (%69,5)	
≥3 dk	34 (%15)	
Diş fırçası değiştirme sıklığı (n,%)		
3 ayda 1	119 (%52,7)	
6 ayda 1	81 (%35,8)	
Yılda 1	22 (%9,7)	
Hiçbir zaman	4 (%1,8)	
Kullanılan ürünler (n,%)		
Diş ipi-arayüz fırçası	58 (%25,7)	
Gargara	34 (%15)	
Kürdan	32 (%14,2)	
Kullanmıyorum	102 (%45,1)	
Diş hekimine gitme sıklığı (n,%)		
6 ayda 1	33 (%14,6)	
Yılda 1	11 (%4,9)	
Şikâyet olduğunda	165 (%73)	
Hiçbir zaman	17 (%7,5)	

^aMann-Whitney U testi; SS: Standart sapma; Değişkenlerin tanımlanmasında n(%) kullanılmıştır.

TABLO 3: Bireylerin tercih sırası, yerleşme yılı ve üniversite bilgileri

Tercih sırası (n,%)	
1-10	139 (%61,5)
11-20	82 (%36,3)
21-30	5 (%2,2)
Yerleşme yılı (n,%)	
İlk yıl	67 (%29,6)
2. yıl	138 (%61,1)
≥3 yıl	21 (%9,3)
Üniversite (n,%)	
Harran Üniversitesi	116 (%51,3)
Cumhuriyet Üniversitesi	10 (%48,7)

Değişkenlerin tanımlanmasında n(%) kullanılmıştır.

TABLO 4: Bireylerin uzmanlık alanları ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı

Uzmanlık Alanı	Doğru	Yanlış	Bilmiyorum
Ağız, diş ve çene cerrahisi	134 (%59,3)	18 (%8)	74 (%32,7)
Periodontoloji	111 (%49,1)	54 (%23,9)	61 (%27)
Pedodonti	177 (%78,3)	16 (%7,1)	33 (%14,6)
Endodonti	157 (%69,5)	23 (%10,2)	46 (%20,4)
Ağız, diş ve çene radyolojisi	143 (%63,3)	22 (%9,7)	61 (%27)
Restoratif diş tedavisi	84 (%37,2)	61 (%27)	81 (%35,8)
Ortodonti	135 (%59,7)	34 (%15)	57 (%25,2)
Protetik diş tedavisi	84 (%37,2)	48 (%21,2)	94 (%41,6)

Değişkenlerin tanımlanmasında n(%) kullanılmıştır.

siyete göre değerlendirdiğinde bazı bölümlerde anlamlı fark bulunmuştur. Ağız, diş ve çene cerrahisi, periodontoloji pedodonti ve endodonti bölümlerini erkekler tarafından daha fazla doğru yanıtlanmıştır (sırasıyla p=0,019, p=0,047, p=0,007, p=0,010). Üniversitelere göre uzmanlık alanlarına ait bilgi düzeyleri ise herhangi bir fark bulunmamıştır (p>0,05). Tercih sırasına göre uzmanlık alanlarına ait bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde yerleştiği üniversite tercih listesinde 21-30 arasına olanların periodontoloji bölümü daha fazla yanlış yanıtladığı görülmüştür (p=0,025). Yerleşme yılına değerlendirildiğinde göre ise liseden mezun olduktan sonra ≥3 yıllarda yerleşenler pedodonti bölümünü daha fazla doğru cevaplanmıştır (p=0,025). Diş fırçalama sıklığına göre verilen cevaplar incelendiğinde yalnızca ağız diş ve çene cerrahisi bölümü için anlamlı fark saptanmıştır (p=0,014). Diş fırçalama sıklığı arttıkça bireylerin ağız diş ve çene cerrahisi bölümünü doğru yanıtlama oranı artmıştır. Diş fırçalama süresi, diş fırça değiştirme sıklığı, diş fırçası dışında ürün kullanımı ve diş hekimine gitme sıklığı ile uzmanlık alanları bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (p>0,05).

Çalışmada öğrencilerin uzmanlık dallarını bilme durumları arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Bu bulgulara göre ağız diş ve çene cerrahisi ve pedodonti, ağız diş ve çene cerrahisi ve endodonti, ağız diş ve çene cerrahisi ve ağız diş ve çene radyolojisi, ağız, diş ve çene cerrahisi ve ortodonti, periodontoloji ve ağız diş ve çene radyolojisi, periodontoloji ve ortodonti, pedodonti ve restoratif diş tedavisi, pedodonti ve prote-

TABLO 4: Uzmanlık alanları arasındaki doğru yanıtlanma korelasyon değerleri

	Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	Periodontoloji	Pedodonti	Endodonti	Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	Restoratif Diş Tedavisi	Ortodonti	Protetik Diş Tedavisi
Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	-	r=0,424, p=0,000	r=0,247 p=0,000	r=0,354 p=0,000	r=0,341, p=0,000	r=0,459, p=0,000	r=0,320 p=0,000	r=0,430 p=0,000
Periodontoloji	-	-	r=0,438 p=0,000	r=0,467 p=0,000	r=0,360 p=0,000	r=0,414 p=0,000	r=0,365 p=0,000	r=0,404 p=0,000
Pedodonti	-	-	-	r=0,516 p=0,000	r=0,397 p=0,000	r=0,371 p=0,000	r=0,401 p=0,000	r=0,359 p=0,000
Endodonti	-	-	-	-	r=0,445 p=0,000	r=0,468 p=0,000	r=0,445 p=0,000	r=0,439 p=0,000
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	-	-	-	-	-	r=0,422 p=0,000	r=0,485 p=0,000	r=0,476 p=0,000
Restoratif Diş Tedavisi	-	-	-	-	-	-	r=0,482 p=0,000	r=0,510 p=0,000
Ortodonti	-	-	-	-	-	-	-	r=0,445 p=0,000
Protetik Diş Tedavisi	-	-	-	-	-	-	-	-

r: Kendal korelasyon katsayısı

tik diş tedavisi bölümleri arasında doğru yanıtlanma açısından pozitif yönde zayıf anlamlı korelasyon vardır. Diğer bölümler arasında doğru yanıtlanma açısından pozitif yönde orta düzeyde anlamlı korelasyon vardır (Tablo 5).

TARTIŞMA

Bu çalışmaya Türkiye’de eğitim veren 2 farklı üniversitenin diş hekimliği fakültesinde 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 1. sınıf öğrencisi olan 226 kişi katılmıştır. Katılımcıların %68,1’i kızlardan oluşmaktadır. Bu oran Türkiye’de (%65,28) Danimarka’da (%60) İran’da (%57,03) yapılan çalışmalarla uyumludur.^{11,14,15} Yapılan çalışmalarda kız öğrenci sayısının yüksek olması diş hekimliğinde esnek çalışma koşulları ile kendi çalışma saatlerini belirlenebilmesi ve iş-yaşam dengesi kurulabilmesi gibi imkânlarının olmasına bağlı olduğu bildirilmiştir.¹⁶

Çalışmanın bulgularında öğrencilerin %23’ü günde 1 kez, %69,5’i günde 2 kez dişini fırçaladığını söylemiştir. Özdoğan ve ark. diş hekimliği 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin tamamı dişlerini günde 2 kez diş fırçaladığını bildirmiştir.¹⁷ 2019 yılında diş hekimliği öğrencileri ile yapılan çalışmada günde 2 kez fırçalayanların oranı 1. sınıf öğrencilerinde %93,2 iken, 3. sınıf öğrencilerinde bu oran %97,8 olarak bildirilmiştir.⁵ Bizim çalışmamızda günde 2 kere fırçalayan öğrencilerin oranı diğer çalışmalara göre az bulunmuştur. Ancak mesleklerine yönelik fakültede aldıkları eğitim arttıkça bu oranın daha fazla artması beklenmektedir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin %69,5’i diş fırçalama süresini 2 dk olarak bildirmiştir. %52,7’si diş fırçası değişim sıklığının 3 ayda 1 olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin diş hekimi ziyaret durumu ise en fazla (%73) şikâyet olduğu zamanlarda olduğu görülmüştür. Yao ve ark. yaptıkları çalışmada diş hekimliği 1. sınıf öğrencilerinde diş fırçalama süresi ≥ 2 dk olanların oranının %94,7, diş fırçası değiştirme sıklığı ≥ 3 ay olanların oranının %66,8, düzenli diş hekimi ziyaretine gidenlerin oranının ise %10,5 olduğunu bildirmişlerdir.⁵ Öğrencilere diş fırçası dışında kullandıkları dental ürün sorulduğunda %25,7’si diş ipi-arayüz fırçası kullandığını bildirirken, %45,1’i ise diş fırçası dışında herhangi bir ürün kullanmadığını belirtmiştir. Çalışmamızda diş hekimi ziyaret sıklığını ve diş fırçası dışında dental ürün kullanım oranının erkeklerde daha az olduğu görülmüştür (sırasıyla p=0,005, p=0,005). Çalışmamızın sonuçları Al-Omari ve ark. diş hekimliği öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.¹⁸ Literatürde, kadınlar ile erkekler arasındaki ağız ve diş sağlığı davranışlarındaki farklılıkların, kadınların ağız sağlığının yaşam kalitesi, estetik görünüm ve genel sağlık durumu üzerindeki etkisine

daha fazla önem vermeleriyle ilişkili olduğu belirtilmiştir.¹⁹

Çalışmada, öğrencilere yerleştikleri üniversiteye lise mezuniyetinden kaç yıl sonra ve kaçınıcı tercihlerinde yerleştikleri sorulmuştur. Katılımcıların %61,1'i üniversiteye lise mezuniyetinden 2 yıl sonra yerleştiklerini belirtmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin büyük bir kısmının üniversiteye doğrudan geçiş yapmadığını ve çeşitli nedenlerle bu sürecin ertelendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, sınava yeniden hazırlık, yeterli puanın elde edilememesi ya da bireysel tercihler gibi etkenlerden kaynaklanabilir. Çalışmada, öğrencilerin %61,5'i yerleştikleri üniversitenin 1-10. tercihler arasında yer aldığını belirtmiştir. Diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin tercih eğilimlerini değerlendiren çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, 754 öğrenci ile gerçekleştirilen bir araştırmada diş hekimliği fakültesini ilk tercihine yazanların oranı %68,2 olarak bildirilmiştir.²⁰ Benzer şekilde, başka bir çalışmada "Diş hekimliği fakültesi ilk tercihiniz miydi?" sorusuna katılımcıların %53,4'ü "evet" yanıtını vermiştir.²¹ Bu bulgular, çalışmamızın sonuçlarıyla benzer olup öğrencilerin büyük çoğunluğunun diş hekimliğini bilinçli ve istekli bir tercih olarak yaptıklarını göstermektedir.

Diş hekimliği fakültesi hastaları ve personeli üzerinde diş hekimliğinin 8 uzmanlık alanıyla ilgili yapılan çalışmada, hastalar tarafından en fazla doğru yanıtlanan bölüm ağız diş ve çene radyolojisi (%62,9) olurken en az doğru yanıtlanan bölüm periodontoloji (%14,3) olmuştur. Personellerin yanıtları incelendiğinde ağız diş ve çene cerrahisi, ağız diş ve çene radyolojisi, ortodonti ve çocuk diş hekimliği bölümlerini tüm personeller doğru yanıtlarken, en az doğru yanıtlanan bölüm restoratif diş tedavisi (%84,2) bölümü olmuştur.¹² 2023 yılında tıp hekimlerinin diş hekimliğinde uzmanlık alanları üzerine bilgisinin değerlendirildiği çalışmada, pedodonti (%92,6) ve ağız, diş ve çene cerrahisi (%81,9) bölümleri en fazla doğru bilinen 2 bölüm olurken, en az doğru cevap verilen bölüm ise %46,8 ile restoratif diş tedavisi olmuştur.¹³ Çalışmamızda öğrencilerin uzmanlık alanları bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde, en fazla doğru bilinen bölümlerin pedodonti (%78,3), endodonti (%69,5) ve ağız, diş ve çene radyolojisi (%63,3) olduğu; en az doğru bilinen bölümlerin ise %37,2 ile

protetik diş tedavisi ve restoratif diş tedavisi olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin bazı uzmanlık dalları hakkında sınırlı bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Literatürde, Alolayan ve ark. Medine'de toplum genelinde yaptıkları çalışmada katılımcıların yalnızca %3,5'inin yüksek düzeyde bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.²² 2016 yılında Hint popülasyonunda 200 kişi ile yapılan bir çalışmada ise katılımcıların %84'ünün diş hekimliğinde uzmanlık dalları hakkında bilgi sahibi olmadığı bildirilmiştir.²³ Tasdemir ve ark. tüm sınıflardaki diş hekimliği öğrencilerine yaptığı çalışmada öğrencilerin %77,1'i diş hekimliğinde kaç tane uzmanlık alanı olduğunu bildiğini, %22,9'u ise bu konuda bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.²⁴ Bu sonuçlarla karşılaştırıldığında, çalışmamızda öğrencilerin belirli alanlarda daha yüksek bilgi düzeyine sahip oldukları, ancak özellikle protetik ve restoratif diş tedavisi gibi branşlarda bilgi eksikliklerinin devam ettiği görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin diş hekimliğinde uzmanlık dallarına yönelik bilgi düzeylerinin genel popülasyona göre daha yüksek olduğunu gösterse de, belirli uzmanlık alanlarında geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Hastalar ve diş hekimliği fakültesi personeli üzerine yapılan çalışmada uzmanlık alanı bilgi düzeyi cinsiyete göre karşılaştırıldığında restoratif diş tedavisi bölümü erkekler tarafından daha fazla doğru cevaplanmıştır.¹² Adeghe ve ark. 4, 5 ve 6. sınıflardaki 279 tıp fakültesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada diş hekimliği uzmanlık alanları konusundaki bilgi düzeyinin kız öğrencilerde daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir.²⁵ Bu sonucun da kadınların daha sıklıkla diş hekimi ziyareti yapmaları ile ilişkilendirmişlerdir. Bizim çalışmamızda ise ağız, diş ve çene cerrahisi, periodontoloji, pedodonti ve endodonti bölümlerini erkekler tarafından daha fazla doğru yanıtlanmıştır. Çalışma popülasyonumuzda kız öğrenci sayısı daha fazla olmasına rağmen, erkek ve kadın öğrenciler arasında bazı uzmanlık dallarına ilişkin bilgi düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle cerrahi odaklı branşlarda erkek öğrencilerin; iletişim, koruyucu ağız sağlığı ve estetik odaklı branşlarda ise kadın öğrencilerin daha yüksek başarı gösterdiği saptanmıştır. Bu bulgular, öğrencilerin cinsiyetlerine bağlı olarak belirli uzmanlık dal-

larına yönelik ilgi ve bilgi düzeylerinde farklılıklar olabileceğini ve bunun mesleki yönelimlerine de yansıtılabileceğini düşündürmektedir.

Nijerya’da tıp öğrencileri ile yapılan çalışmada istatistiksel olarak anlamlı olmasa da diş hekimi ziyaret sıklığı arttıkça diş hekimliğinde uzmanlık alanı bilgi düzeylerinin arttığını bildirmiştir.²⁵ Bizim çalışmamız da ise diş fırçalama süresi, diş fırçası değiştirme sıklığı, diş fırçası dışında ürün kullanımı ve diş hekimine gitme sıklığı ile uzmanlık alanları bilgi düzeyleri arasında fark bulunamamıştır. Sadece diş fırçalama sıklığı arttıkça ağız, diş ve çene cerrahisi bölümünün doğru yanıtlanma oranının arttığı görülmüştür. Bu durum, katılımcıların %69,5’inin oral hijyen uygulama prosedürünün en temeli olan diş fırçalama bilincine sahip olması ve ağız, diş ve çene cerrahisi bölümün içeriğinin, isminden anlaşılmasından kaynaklı olabilir.

Çalışmamızın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, araştırmanın yalnızca Türkiye’deki belirli bir grup diş hekimliği fakültesi öğrencisi üzerinde yürütülmesi nedeniyle örneklem büyüklüğü sınırlıdır. Bu durum, elde edilen bulguların genelleştirilmesini kısıtlamaktadır. Ayrıca, ağız içi hastalıkların teşhisi ve tedavisiyle ilgilenen nispeten yeni bir uzmanlık alanı olan oral patolojiye ilişkin bilgi düzeyinin değerlendirilmemiş olması ve diğer uzmanlık dallarına ilişkin bilgi düzeyinin yalnızca 1 soru ile ölçülmesi, çalışmanın diğer sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu durum, öğrencilerin ilgili bölümlerdeki bilgi düzeylerini kapsamlı şekilde ölçme imkânını sınırlamıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda daha geniş katımlı örneklem ve her bölüme yönelik çok sayıda soru içeren değerlendirme araçlarının kullanılması önerilmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızın sonuçları diş hekimliği fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin, diş hekimliği fakültesini bilinçli tercih ettiğini düşündürse de ağız ve diş sağlığı davranışı uygulamalarında eksiklikler olduğunu ve diş

hekimliğinde uzmanlık dalları hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu göstermiştir. Ağız ve diş sağlığı konusunda bilinçli bireyler yetiştirmek, toplumun genel sağlık düzeyini yükseltmek açısından büyük önem taşımaktadır. Üniversite düzeyine gelmiş bireylerin, ağız ve diş sağlığı konusunda daha bilinçli olmalarını sağlamak ve sağlıklı davranışlar geliştirmelerine destek olmak için bu bilgilerin çok daha erken dönemde, çocukluk çağından itibaren aile davranışlarına ve okul eğitimlerine dâhil edilmesi gerekmektedir. Uzmanlık dallarına ilişkin bilgi düzeylerinin artması ise, üniversite tercihleri döneminde fakülte tanıtımlarında diş hekimliğinin farklı uzmanlık dallarına ilişkin bilgilerin eklenmesi ile sağlanabilir. Bu sayede, öğrenciler bilinçli tercihler yaparak, kendi potansiyellerini en iyi şekilde kullanabilecekleri bir alana yönlendirilebilir ve çevrelerine de bu konuda rehberlik sağlayabilirler. Sonuç olarak, hem mesleki başarılarını artıracak hem de uzun yıllar boyunca sağlıklı bir yaşam sürdürebileceklerdir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Kübra Ceran Deveci; **Tasarım:** Kübra Ceran Deveci, Şükran Acıpinar; **Denetleme/Danışmanlık:** Şükran Acıpinar; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Kübra Ceran Deveci, Şükran Acıpinar; **Analiz ve/veya Yorum:** Şükran Acıpinar, Kübra Ceran Deveci; **Kaynak Taraması:** Kübra Ceran Deveci, Şükran Acıpinar; **Makalenin Yazımı:** Kübra Ceran Deveci; **Eleştirel İnceleme:** Şükran Acıpinar; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Kübra Ceran Deveci, Şükran Acıpinar.

KAYNAKLAR

- World Health Organization [Internet]. © 2025 WHO [Cited: April 15, 2021]. Available from: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/oral-health>
- Peres MA, Macpherson LMD, Weyant RJ, Daly B, Venturelli R, Mathur MR, et al. Oral diseases: a global public health challenge. *Lancet*. 2019;394(10194):249-60. Erratum in: *Lancet*. 2019;394(10203):1010. PMID: 31327369.
- Kosan Z, Bedir B, Simsek Derelioglu S, Aydin OB, Aras A. Is the knowledge of oral-dental health of students studying at a university sufficient? *J Adv Oral Res*. 2019;10(2):145-53. <https://doi.org/10.1177/2320206819875913>
- Kumar H, Behura SS, Ramachandra S, Nishat R, Dash KC, Mohiddin G. Oral health knowledge, attitude, and practices among dental and medical students in Eastern India-a comparative study. *J Int Soc Prev Community Dent*. 2017;7(1):58-63. PMID: 28316951; PMCID: PMC5343685.
- Yao K, Yao Y, Shen X, Lu C, Guo Q. Assessment of the oral health behavior, knowledge and status among dental and medical undergraduate students: a cross-sectional study. *BMC Oral Health*. 2019;19(1):26. PMID: 30696440; PMCID: PMC6352450.
- Ahamed S, Moyin S, Punathil S, Patil NA, Kale VT, Pawar G. Evaluation of the oral health knowledge, attitude and behavior of the preclinical and clinical dental students. *J Int Oral Health*. 2015;7(6):65-70. PMID: 26124603; PMCID: PMC4479777.
- Lalani A, Dasar PL, Sandesh N, Mishra P, Kumar S, Balsaraf S. Assessment of relationship between oral health behavior, oral hygiene and gingival status of dental students. *Indian J Dent Res*. 2015;26(6):592-7. PMID: 26888237.
- Rojhania T, Jadifard MP, Yazdani S. Development of dental specialties in Iran: a qualitative study. *J Contemp Med Sci*. 2022;8(5):317-22. <https://doi.org/10.22317/jcms.v8i5.1258>
- Resmî Gazete (26.4.2011/27916) 11.4.1928 Tarih ve 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna Eklenen Ek Maddeler; 2011.
- García-Espona I, García-Espona E, Alarcón JA, Fernández-Serrano J. European inequalities and similarities in officially recognized dental specialties. *BMC Oral Health*. 2023;23(1):280. PMID: 37170254; PMCID: PMC10176728.
- Dere KA, Karaca S. Dış hekimliği fakültesinde okuyan öğrencilerin gelecekteki kariyer seçiminde etkili olan faktörler ve bunların uzmanlık alanı seçimiyle olan ilişkisinin değerlendirilmesi: kesitsel bir araştırma [Evaluation of the factors affecting the future career choice of students studying in the faculty of dentistry and their relationship with the selection of the field of specialty: a sectional study]. *Türkiye Klinikleri J Dent Sci*. 2024;30(4):537-48. doi: 10.5336/dentalsci.2024-103519
- Taşsöker M, Kök H, Özcan Şener S. Bir dış hekimliği fakültesine başvuran hastaların dış hekimliği uzmanlık alanları konusundaki bilgi düzeyleri [Knowledge on dental specialties among dental patients who referred to a dental faculty]. *Yeditepe J Dent*. 2017;13(3):25-30. doi: 10.5505/yeditepe.2017.47966
- Karakaş S, Küden, C, Karakaş H. Hekimlerin ağız ve diş sağlığı hakkında tutumu, dental kaygı düzeyinin ve dış hekimliği uzmanlık alanları üzerine bilgisinin değerlendirilmesi: kesitsel anket çalışması [Evaluation of physicians' attitudes on oral and dental health, the level of dental anxiety, and their knowledge on the dental specialties: cross-sectional survey study]. *Türkiye Klinikleri J Dental Sci*. 2023;29(1):176-86. doi: 10.5336/dentalsci.2022-92458
- Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. *Eur J Dent Educ*. 2001;5(3):127-33. PMID: 11520336.
- Khami MR, Murtomaa H, Jafarian M, Vehkalahti MM, Virtanen JI. Study motives and career choices of Iranian dental students. *Med Princ Pract*. 2008;17(3):221-6. PMID: 18408391.
- Khan S, Ibrahim S, Butt R, Ahmed B, White D. The influence of gender on career aspirations of University of Birmingham dental students and junior trainees in the West Midlands. *Br Dent J*. 2020;228(12):933-7. PMID: 32591708.
- Özdoğan MS, Öztürk A, Ertem SY, Akçam O. Comparison of tooth brushing habits and oral care motivation resources of dental assistant and dental students. *Int J Acad Med Pharm*. 2020;(2):2:90-5. https://www.researchgate.net/profile/Ayla-Ozturk/publication/341872115_Evaluation_of_Tooth_Brushing_Habits_Attitudes_and_Oral_Care_Motivation_Resources_of_Oral_and_Dental_Health_Program_and_Dentistry_Students/links/5efb2465a6fdcc4ca43da995/Evaluation-of-Tooth-Brushing-Habits-Attitudes-and-Oral-Care-Motivation-Resources-of-Oral-and-Dental-Health-Program-and-Dentistry-Students.pdf
- Al-Omari QD, Hamasha AA. Gender-specific oral health attitudes and behavior among dental students in Jordan. *J Contemp Dent Pract*. 2005;6(1):107-14. PMID: 15719082.
- Su S, Lipsky MS, Licari FW, Hung M. Comparing oral health behaviours of men and women in the United States. *J Dent*. 2022;122:104157. PMID: 35545161.
- Batrybekova G, Coban T, Hekimoglu C, Yıldırım Pak D, Sahin MB, Guncu MB, et al. Future expectations, career choices and related factors among dental students: a cross-sectional study. *Eur Oral Res*. 2022;56(2):88-95. PMID: 36003841; PMCID: PMC9377771.
- Er N, Çilel T, Çanakçı FG. Dış hekimliği öğrencilerinin eğitimin ekonomik yönü hakkındaki düşünceleri. kesitsel anket çalışması [Dentistry students' thoughts on the economic aspect of education. a cross-sectional survey]. *Yeditepe J Dent*. 2023;19(3):227-33. <http://dx.doi.org/10.5505/yeditepe.2023.75436>
- Alolayan AB, Alsahafi YA, Alobodi AK, Mahfouz AM, Alnakhli MT, Abulfaraj AE. Knowledge and Awareness of Different Dental Specialties Among the Population of Madinah, Saudi Arabia. *IJMDC*. 2021;5(1):190-5. <https://doi.org/10.24911/IJMDC.51-1605987065>
- Shenoy R, Malhotra N, Joseph R, Kaur S. Awareness on different clinical specialties in dentistry among Indians. *Res J Pharm Bio Chem Sci*. 2016;7(4):1693-700. [https://www.rjpbcs.com/pdf/2016_7\(4\)/\[217\].pdf](https://www.rjpbcs.com/pdf/2016_7(4)/[217].pdf)
- Tasdemir U, Simsek HO, İyilikci B. Evaluation of the knowledge levels of the students that preferred the faculty of dentistry about specialty in dentistry. *Ann Med Res*. 2021;27(7):1945-8. <https://annalsmedres.org/index.php/aomr/article/view/858/1707>
- Adeghe H, Ehigior O, Azodo C, Ehizele A. Nigerian clinical level medical students' knowledge of dental specialty. *Ann Med Health Sci Res*. 2012;2(2):157-60. PMID: 23439430; PMCID: PMC3573511.